

Izhaja vsak četrtek,
Velja s poštnino vred in
v Mariboru s pošiljanjem
na dom
na celo leto . 3 fl.
" pol leta . 1 fl. 50 k.
" 1/4 " . — fl. 80 k.
Brez pošiljanja na dom
za celo leto . 2 fl. 50 k.
" pol leta . 1 fl. 30 k.
" 1/4 " . — fl. 70 k.
Posamezni listi se dobijo
pri knjigarju Novaku na
velikem trgu za 5 k.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

Naročnino sprejema vred-
ništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo,
neplačani listi ne
prijemajo.

Oznanila se prijemajo in
plača se za navadno vrstico
če se oznanilo natisne en-
krat, 10 kr., če dvakrat,
15 kr., če trikrat 20 kr.,
in vsakokrat za kolek 30 k.

„Poduk v gospodarstvu bogati deželo.“

Štv. 41.

V Mariboru 13. oktobra 1870.

Tečaj IV.

Z bojišča

je pretekli teden prišlo malo važnih glasov. Obe stranki se še zmirom pripravljate z vsemi mogočimi pomočki na strahovit boj, ki se bo v kratkem bil pri Parizu, skorej naj lepšem mestu v celi Evropi. Pariz je popolnoma obdan, pruski kralj ima svoj glavni kvartir v Versailles-u, in male bitve so pri Parizu in v drugih krajih v Francoski na dnevnem redu. Prusi so že pripeljali potrebne kanone in druge priprave za napadanje Pariza. Naj hujša bitva bode prej ko ne, okolo Mont Valerien-a, nekega brega, iz kterega se lahko vse mesto popolnoma po velikih kanonih uniči; če Prusi trdnjavo na tem bregu vzamejo, je Pariz zgubljen, prej ko bodo vendar to mogli, morajo vendar čez veliko reko Seino, kar bode vendar zlo težko šlo, ker strahovita množina kanonov je nastavljena pri tej reki, in Francozi bodo vse sile napeli, da obranijo prestop čez reko in posebno imenovani breg.

Fourichon, vojni francoski minister je odstopil in prevzel je začasno Cremieux vojno ministerstvo. Ali pa bode ta novi minister, ki je le odvetnik pa ne vojak, res svoje mesto v tem hudem času dobro izpolnil, bo še le prihodnost učila. —

6. t. m. so Prusi začeli bombardirati trdnjavo Neubreusach.

7. t. m. je bila pri Metzju spet precej ostra bitva, pri kteri so Prusi spet prav tepeni bili in zgubili više 700 mož. Bazain-u se v Metzju prav dobro godi.

7. t. m. je bila pri Loire majhena bitva med francoskimi prostovoljci in prednjo prusko stražo, pri kteri so se Francozi morali spet nazaj pomeknuti.

4. t. m. so Prusi hoteli vzeti Fontainebleau, bili so vendar pobiti in odgnani.

6. oktobra je bila mala bitva pri Remy-ju v vogejskem okraju, bila se je francoska mobilna garda s badenskinimi vojaki. Badenčarji so sicer zmagali, zgubili so vendar 20 oficirjev in više 410 mož, kakor sami poročajo.

Če se nekterim francoskim poročilom verovati sme, še francoska ni tako pri kraju, kakor se sploh sodi. Poroča se namreč, da se bode Loarska armada, ki še šteje 30.000 mož, v kratkem pomnožila na 80.000 mož. Topničarstvo in konjstvo te armade se opisuje kot prav izvrstno, kjer so namreč pri nji stari izsluženi vojaki z vrlimi podčastniki. V kratkem bodo spravili na noge 40.000 mož in bodo potem začeli postopati proti južni armadi prestolnega princa. Tudi Lijonska armada ni samo domišljena, pravi se, da je celo močnejša nego loarska. V Lillu se napravlja armada 80.000 mož iz južnih in zahodnih francoskih okrajev. Če je to vse res, bi se znalo Prusom prav hudo goditi, posebno zdaj, ko je začel mraz pritiskati.

Gospodarske stvari.

Umni sadjorejec.

Žganje.

Žganje se v obče iz peškinega sadja malo kuha, a vendar se da iz peškinega sadja in tropin žganje kuhati. Kdor hoče iz peškinih tropin žganje kuhati, jih ne smé po-

polnoma stlačiti ali sprešati, da so celo suhe. Iz sadja se dobi žganje v sledeči meri:

Iz hrušk se od 100 bokalov ali pintov 10 do 12 bokalov žganja skuha; jabelka pa dajo le polovico; iz tropin se v enaki meri samo 4 do 5 bokalov dobi.

Iz črešenj se od 100 bokalov 10 do 12 bokalov prav dobrega žganja naredi, 5 do 6 bokalov pa slabšega žganja, ki se prekuhati mora.

Iz češpelj ali sliv se skuba od 100 bokalov 12 do 14 bokalov glasovitega žganja, ki ga „slivovec“ imenujemo.

Iz grozdnih tropin se dobi od 100 bokalov 6 do 8 bokalov dobrega žganja.

Iz vinskih droži se naredi od 100 bokalov 8 do 10 bokalov prav dobrega žganja.

Iz črešenj, posebno grozdnih tičnic, se kuha izvrstni „črešnjinovec“. Pa tudi breskve, dren, trnolice, brinje, murve, malinje, kopinje, črniče ali borovnice itd., dajo dobro žganje ko so se skisale, kar se v nekaj dnevih zgodi, in se morajo potem kmalo kuhati, da se ne spridijo.

Kako se sadni odpadki porabijo.

Sadje, ktero iz drevja pade preden je zrelo, se na gnoj meče ali svinjam daje. Siromaški ljudje pa ga kuhajo, potem skisajo, ki jim da dober jesih ali kis.

Kdar je obilno sadja, cena pa nizka, se tudi dojnim kravam polaga; ovee se ž njim vpitajo, posebno če se nekaj osoli in med otrobe, rezanico, peso ali zrnje nameša; za svinje je boljše, če se prej s kropom popari preden se jim za pičo dá. Brez soli se smé le malo sadja živini polagati. — Tropine se morajo poprej nekoliko osoliti, preden se svinjam dadó; tudi so dobre za kurjavo, hruškine dajo posebno veliko toploto. Za zmešani gnoj ali kompost so tropine zlo koristne.

Za pomnoženje sadnega drevja se naj tropine presejejo, da se zdrave, velike in najlepše peške za semensko drevesnico obrnejo.

Tiste tropine se svinjam naj ne dadó, iz kterih se je žganje kuhalo, ker so jako malo vredne, boljše jih je na gnoj spraviti. Iz črešnjinih in slivnih koščic se olje dela; črešnjino olje je za svečavo in jed ali zabelo, slivno pa bolj za svečavo kakor za jed, ker je britko. Tako je tudi z oljem, ktero se iz koščic od breskev in marelic dobi. Orehi in lešniki pa dadó izvrstno olje.

Pojasnila

postave gledé povzdige reje goveje živine.

O sirarijah.

Navadno namolzejo posamni planinski posestniki pre-malo mleka, da bi se mogli sirarstva sami lotiti; pozgubilo bi se preveč delavne moči in kurjave.

Za izdelavo sira iz mleka šestdesetih krav n. pr., ki so lastnina 10. do 12. gospodarjev, in za ktere je treba imeti 10 do 12 govedarjev, 10 do 12 kleti za mleko in sir, kterih polovica pa ni za rabo, je treba tudi 10 do 12 ognjišč. Vse to delo bi se dalo dovršiti za sosednja planinska posestva z samo štirimi ljudmi in celo dobro. Onih 6 do 8 delavcev, ki jih tu ni več treba, lahko drugod koristijo.

Sploh se v gorenje-štajerskih planinah toži, da ni delavnih rok dobiti, ker jih fužine preveč potrebujejo; bodimo tedaj pri delu varčni.

Kako je tedaj mogoče osnovati vzajemno sirarijo v prid vseh deležnikov?

1. Vsakdo, ki se je med deležnike sirarije vpisal, daja mleko svojih krav občni sirariji; vzeti se sme samo čisto, dobro in nevodeno mleko, katero sirar poskusi in meri, predno ga prevzame.

Vsakemu posestniku se vpiše v primerni zapisnik, koliko mleka je na dan izročil.

Iz vsega mleka dela izurjen sirar sir in sicer pod nadzorništvom izvoljenih mož. Napravlja pa ali čisto tolsti ali le na pol tolsti sir, in v slednjem slučaju se polovica smétane pribrani, da se iz nje umede surovo maslo.

Koliko se je naredilo vsak dan sira in umedlo surovega masla, se tudi zapiše v poseben zapisnik.

Ko se sir in surovo maslo poprodá, se čisti dobiček razdeli primerno med deležnike, z onim denarjem pa se poplačajo vsi stroški, ki so bili pri tem nastali.

Poznamo taka sirarska društva, katerim se splača pint mleka po 8 kr., ker prihranijo pri izdelavi sira in vmedenju surovega masla dosta dela, drv, svečave itd. Pridobijo tudi marsikaj, ker se vse ročno in umno opravlja in dobivajo, mimo drugih, iz iste oblice mleka, po boljši uravnavi, več in dragocenejšega surovega masla in sira.

Kolikor potrebuje deležnik sira in surovega masla zase, ga lahko dobiva iz vzajemne sirarije proti primerni plači in s privoljenjem nadzornikov sirarije. Po tem načinu bode deležnik manj potreboval, ker mora plačati, kar je dobil. — Sicer bi se lahko reklo: „Čemu neki skopo ravnaš, saj imaš, saj te nič ne stane“ — in se tako slabo gospodarji.

2. Najemnik — sirar — sprejema sir od posestnika — planinskega gospodarja — le proti odmerjenemu plačilu in v gotovem denarju.

Pri takem gospodarstvu ima samo najemnik dobiček; delavnih moči se ne prihrani, a dano je dosta priložnosti opehariti in pohajkovati.

3. Planinski pašniki se dajo na več let najemniku v najem proti letni najemščini, in ravno tako tudi zmolzne krave in sicer za ves čas, dokler je živina na leto v planini. Za pašo plačuje od krave 3 do 4 gold., in najemščine za eno kravo 12 do 18 gold.

Najemnik je za živino odgovoren, redi in skrbi za njo na svoje stroške in po lastnem preudarku.

Najemnik le tedaj kaj pridobi, ako je po planinskih pašnikih dosti paše, da se živali dobro redé in se od njih mnogo namolze. Zarad tega pašnike dobro obdeluje in se trudi, da dobiva živina obilo hrane.

Najemnik ima dobička samo s tem, da mu je treba malo poslov, da vé s planinskimi gospodarstvi umno ravnati in je pri vsakem delu nazoč.

Najboljši način sir delati, je po vzajemnih sirarskih društvih; za tem se priporoča v najem pripustiti pašnike in krave, a najmanj se mora priporočati tisti način, ki pripušča sirarju mleko proti odmerjenemu plačilu in v gotovem denarju.

Zedinite se gospodarji! v edinosti je moč, ki vam bode donesla dobička.

Ces. kr. ministerstvo kmetijstva je določilo v povzdigo sirarskih društev precejšnje denarne zneske kot premije, namreč do 500 gold. Škušajmo, da se nam bodo po osnovanju sirarskih društev prisodile te premije.

Pri graški razstavi so dobili darila:

I. Za konje.

A. Za žrebce noriškega plemena.

1. darilo 24 zlatov g. J. Hofer v Irdningu, on isti tudi 2. dar. z 22 zlati in tretje 20 zlatov in 4. dar. 15 zlatov, 5. dar. 16 zlatov Faneli Mart. pri vseh Svetcih, 6. dar. 14 zlatov Lebler Andrej pri sv. Štefanu; 7. dar. 12 zlatov Kaar Matija v Lanahi, 8. dar. 12 zlatov in 9. dar. 10 zlatov oboja Hofer v Irdningu, 10. dar. 10 zlatov Hochstrasser, 11. dar. 9. zlatov Schreiner Franc v Sejah in 12 dar. 6 zlatov Gartler Jožef iz Steindorfa.

B. Za breje triletne kobile in kobile sploh.

a) Noriškega plemena.

1. dar. 10 zlatov Fötsch Janez v velikem Södingu,

2. dar. 9 zlatov Roth Franc v Majarski vasi, 3. dar. 8 zlatov Fötsch Franc v velikem Södingu, 4. dar. 7 zlatov Pommer Anton v Grinavi, 6. dar. 6 zlatov Felgiöcher iz Felgiča, 7. dar. 6 zlatov Mitteregger Ant. iz Vernske vasi, 8. dar. 6 zlatov Klinger Janez, 9. dar. 6 zlatov Hechtel Juri iz Tribla, 10. dar. 6 zlatov Stadler Mihael iz Libaha, 11. dar. 6 zlatov Peihler Janez, 12. dar. 6 zlat. Rožič Franc iz Laa in 14. dar. 6 zlatov Schreiner v Sejah.

b) Anglonormanskega plemena

1. dar. 11 zlatov Grosnik Ignac v Glacavi; 2. dar. 11. zlatov, Matzer Aloiz pri sv. Križu in 3. dar. 9 zlatov Neuhod Jože.

c) Angleškega plemena.

1. darilo 11 zlatov Zimmermann Mihael v Vanovcih, 2. darilo 10 zlatov Vračko Janez v Žetinčih, 3. dar. 9 zlatov Sklekovec Jožef v Kokoričih, 4. dar. 8. zlatov Rainer Janez v Veržeju, 5. dar. 7 zlatov Leber Jožef v Volčji vasi, 6. dar. 6 zlatov, Stuhec Anton v Logarovcih, 7. dar. 6 zlatov Stuhec Jožef v Celtingu, 8. dar. Cajnko Franc, 9. dar. Šurinec Alojz v Vanovcih, 10. dar. Rajner Janez v Veržeju, 11. dar. Schaller Marko v Lukavcih, 12. dar. Erjavec Mihael na spodnjem Krapju, 13. dar. Novak Jožef, 14. dar. Nemeč Jožef v Šalincih, 15. dar. Slekovec Jožef v Kokoričih, 16. dar. Vrenčič Franc v Noršancih, 17. darilo Vaupotič Filip v Lukavcih, 18. dar. Rajh Andrej v Pristavi, 19. dar. Ferenc Juri v Vodišovcih, 20. dar. Žitek Jožef v Celtingu. Od 6. do 20 je dobil vsak 6 zlatov. — Darila je tedaj dobilo 20 slovenskih gospodarjev, kateri skorej vsi stanujejo na murskem polju med Radgono in ogersko mejo niže Ljutomera, in na ta način je prišlo 114 zlatov tje. J. Hofer v Irdningu pa je sam dobil 106 zlatov, ima pa tudi večkrat više sto konjev na planinah. (Dalje prihodn.)

Državna darila za leto 1870.

Visoko c. k. kmetijsko ministerstvo je poslalo 2700 gl. osrednjemu odboru gospodarskega društva v Gradcu za razna darila, ki se naj razdelijo na ta-le način:

1. Za izgledno gospodarstvo je določeno 400 gold., in se mora razdeliti na 4 premije po 100 gold.

2. Za darilo za zboljšanje gnojilstva je poslano 500 gold., ki se morajo razdeliti v 8 daril in sicer dve po 100 gold., šest po 50 gold.

3. Za darilo za sadje- in vinorejske šole štajerskih srenj je poslano 1000 gold., ki se naj razdelijo v 10 daril, tedaj bode vsako 100 izneslo. Teh deset daril je osrednji odbor pripoznal tim-le srenjam: Celje, Lonč, Feldbach, Dobje pri št. Jurju blizo Konje, Negovo, Sattldorf blizo Brežic, sv. Marija na črni gori, Oberhart blizo Ivnice. Oplotnica blizo Konje in Prebuh.

4. Za darilo za izvrstne hmelorejce 300 gold. Darila so se delila že pri razstavi.

5. Za darilo v povzdigo riboreje 300 gl. — To darilo je razdeljeno v 5 daril po 60 gold.

6. Za darilo za bčelarstvo je 200 gl. poslanih. Darilo se bode razdelilo v 10 majhnih daril po 20 gold.

Tisti, ki hočejo prositi za eno teh daril, naj oznanijo svoje zasluge osrednjemu odboru kmetijskega društva v Gradcu in sicer do konca oktobra t. l.

Dopisi.

Iz Maribora. Tukajšno kat. politiško društvo je imelo 9. t. m. drugi občni zbor. Sešlo se je više 100 udov iz vseh krajev. Najprej je govoril g. C. iz Gradca o socialnih zadevah in sicer prav izvrstno. Potem je govoril g. dr. U. nemški in slovenski o krivici, ktera se je zgodila po obropu sv. očetu in o nemoči naše vlade to zabraniti, ter je priporočal to-le resolucijo, ktera je v vseh točkah soglasno sprejeta bila.

Rezolucija.

Evropske vlade merijo čedalje bolj na to, da so brezverske, to je, da se v postavodajstvu na vero podložnikov nič več ne gleda, še manj pa njih verske naprave podpirajo. Treba je turaj, da sv. kat. cerkev na lastne noge stopi in

se na državne podpore več ne zanaša; treba je, da si za svojo svobodo in neodvisnost skrbi. Svobodna pa zamore kat. cerkev le biti, ako nje vidni poglavar, rimski papež nijedni posvetni vladi podložen ni, nego ima svojo lastno državo, v kateri ga nijedna druga posvetna oblast v spolnovanju njegove visoke službe motiti ne more in ne sme. Tako je bilo od starodavnih časov do sedaj. Ali od 20. septembra tekočega leta je to naenkrat drugače postalo. Močna armada italijanske države je prav po roparsko napadla papeževo deželo in sveto mesto Rim, ter si je italijanski kralj lastnino svetega Očeta, ki je prav za prav lastnina vseh katoličanov, samovoljno prilastil. Od tega dne ni več glavar sv. cerkve neodvisen in svoboden, nego je pod oblastjo italijan. kralja.

Kar nas avstrijske katoličane še posebno pri srcu peče, je to, da naš minister vnanjih oprav čisto nič storil ni, da bi se bila ta velika krivica odvrnola. Ko bi bil minister vnanjih oprav katoliške vere, bi morebiti bil spoznal, da papež pod oblastjo tega kralja ne zamore več svoje svete službe katoliški cerkvi v prid tako opravljati, kakor če je sam svoj gospod in vladar. Ako minister vnanjih zadev kot nekatoličan tega prav sprevideti ni mogel, bi vendar kot avstrijski minister lahko bil spoznal, da utegnejo nasledki papeževega posiljenja tudi za Avstrijo nevarni postati. Proti laškemu kraljestvu namreč živi ob avstrijskih mejah mnogo Italijanov, še več pa poitalijančenih Slovencev. Kakor so se tedaj Italijanom sline cedile po papeževi deželi in mestu Rimu, kder italijanski rojaki živé, tako utegnejo Italijani sčasoma tudi po onih avstrijskih krajinah poželjevati, češ, da morajo tudi one italijanske biti, ker tamošnji prebivalci laško govoré.

Slednjič imajo avstrijski narodi, ki so po večem katoličani, brez ugovora pravico tirjati, da naša vlada povsod, bodi si doma ali proti vnanjim državam tako pot hodi, da smo katoličani zadovoljni, ne pa užaljeni, kakor se je ravno zdaj zgodilo, ko vidimo, da je državni kancelar Beust svetega Očeta na cedilu pustil.

Gledé na vse to povzdigne danas naše katoliško politično društvo svoj glas, ter protestuje soper krivično, vso mednarodno pravico žaleče obropanje sv. Očeta, kterege je italijanska armada na povelje tamošnje vlade napadla in mu nja deželo z rimskim mestom vred posilama vzela. —

Ob enem iz vsega srca obžalujemo, da je naš minister vnanjih oprav pri tem posiljenju molčal, ter ni skušal krivice odvrnoli.

Ko pa obžalujemo to malomarnost, ki se pač ne strinja z dolžnostmi katoliške države, kakoršna je avstrijska država, ne moremo zamolčati, da je — po našem trdnem prepričanju — poglaviti vzrok temu vedenju ministerstva vnanjih oprav ravno dualizem, ki nam je stvaril državni zbor, v katerem so Nemci do sedaj večino imeli, in delali, kar so hoteli. Ker temu ne le Čehi, nego tudi Slovenci, Tirolci in drugi nasprotujejo, ter zahtevajo deželnim zborom večje pravice, česar pa po desetletnem poganjanju še niso mogli doseči: peša v tem neprestanem boju navdušenje za državo, v kateri se ne meri ednaka pravica vsem deželam in narodom, to pa slednjič tudi vlado moti in overa, da ne more ne doma, ne na zunaj vspešno delati.

Katoliško politično društvo vidi tedaj edini pravi pomoček za obstanek in ojačanje Avstrije le v tem, da se vlada z vsemi deželami in narodi lepo pogodi; upamo pa tudi, da bo vlada gledé krivice, ki se je na kvar sveti cerkvi papežu storila, od italijanske vlade vsaj zdatnega poročta zahtevala, da se — dokler Bog stvari drugač ne obrne, — papežu popolna svoboda pri vladanju sv. cerkve pustila bo.

Iz Maribora. (Zboljšanje učiteljskega stanu.) V Mariboru zdaj obhaja 17 učiteljev svoje šolske počitnice v kasarni s tim, da mora hoditi vsak dan eksercirat. Neki teh učiteljev, katerim se je zdelo, da se nekoliko prenespodobno v kasarni in na vojišču ž njimi ravná, so se zbog tega pri svojem komandantu pritožili. Ali nasledek te pritožbe je bil, da so učitelji morali sekrete v kasarni snažiti!

Nauk, ki iz tega sledi, je ta-le: V cerkvi streči, se za učitelja ne spodobi, v kasarni sekrete snažiti pa se spodobi. Svet se ali meša, ali pa je to morebiti tisti velik napredek nove ere, o katerem se zmirom govori, da mora priti.

Od sv. Marka niže Ptuja. Pretekli teden se je dvakrat velika nesreča zgodila na Dravi, ker ste dve šajki obloženi s sadjem in ena pleta desk po nesreči plavičarjem

ušle pod mlin in se raztrgale. Škoda je velika, kakor se pravi, okoli 2 jezeri gold. — Minolo je že nad 20 let, kar se je pri nas Drava jezila, v tem času pa je začela Drava trgati proti cerkvi (ki je le 5 minut od nje), in odnaša najboljšo zemljo, in zapušča samo prod. Tako se godi velika škoda tukajšnim kmetom, in plavičarje večkrat zadene nesreča, naj bi tedaj skoraj (ne pa, kdar bi zadnji prišel iz Gradca) na deželne stroške dereči Dravi odkazal se pravi pot — kakor nas zdaj le z besedami, ne pa v djanju tolažijo.

Presvitli cesar Ferdinand so za stavljenje nove cerkve milostljivo podarili 400 gold. Ker so letos pri nas večidel vsi pridelki slabi, in je toča dosti pokončala, je omenjen lep dar velika podpora farmanom, česar se v pobožnih molitvah hočejo hvaležno spominjati. Zato Bog povrni jezerokrat lepi dar na tem in unem svetu!

Iz Središča. Vsak človek ljubi ponočni mir, posebno pa tisti, kateri celi dan težko delati mora, hoče svoje oslajljene ude z močnim počitkom vsaj nekoliko okrepčati. Hočem ti tedaj dragi „Slov. Gospodar“ poročiti, kako se ta ljubi mir Središčanom od fantalinov bližnjih vasi kali. Ti hudobneži se klatijo po noči po ulicah, pobijajo okna, ter razsajajo od večera do jutra, da ljudje počivati ne morejo. Dostikrat so se že straže razpostavile, katerim se je posrečilo nekatere tih nočnih ptičev ujeti. Akoravno so ti ostro kaznovani bili, tak vendar to razsajanje za vselej ni nehalo, ampak le za kratek čas. Le nekoliko tednov je preteklo in strašnejše še so rogoviliti začeli kot poprej. Ubogim ljudem kateri celo leto težko delajo, da si prislužijo živež, so podrli po noči hleve, ter svinčeti tako potokli, da so na hitrem poginili. Celu ljudje niso po noči varni pred njimi. Ako kdo tem hudobnikom v roke pride, ga tako potolčejo, da več stati ne more. In kaj je temu vzrok? Slaba odreja otrok in nepuhle postave, ktere obtožencu večo pravico dajejo kakor tožniku. In kdo je temu kriv, da so take postave? Poslanci so krivi! Zopet imate dragi bralci nov dokaz, kako pazljivi moramo pri volitvi poslancev biti.*)

Sinko Janko.

Iz Postojne, 6. oktobra predpoldne po 10. uri je iz neznanega načina izšel ogenj v tako zvanem starem Majlandu (kraj trga) in v kratkem po pogorela 25 gospodarjem vsa pobištva. Vse hiše so takorekoč stale na enkrat v plamenu, kterege je silni veter gnal od strehe do strebe. Zgorelo je popolnoma vse, ker gasiti ni bilo mogoče zaradi pomanjkanja vode in neprilicne lege onega kraja. Škoda je velika, ker so bili že skoraj vsi letošnji pridelki pospravljani.

Politični ogled.

Njih Veličanstvo cesar je v posebnem pismu odločil, da se morajo v Česki neposredne volitve v državni zbor razpisati, in sicer se bode volilo 3. novembra v kmetičkih občinah, 5. novembra v mestih in 8. novembra v velikem posestvu. Vsled drugega cesarskega pisma je odložen državni zbor do 7. novembra.

Njih Veličanstvo cesar je imenoval grofa Sig-munda Thun-Hohensteina za deželnega poglavarja v Moravski. Grof S. Thun-Hohenstein spada h ustavoverni stranki. — Dalje je odpuščen iz službe F. M. L. Möring, namestnik v Trstu in Primorju, zaradi bolehnosti.

Deželni zbor česki je sprejel enoglasno drugo adreso do cesarja. Nemci so namreč pred glasovanjem odšli, ker se je zavrgel njih nasvet, kterege je storil Herbst, da se naj brez adrese voli v državni zbor. Vladni zastopnik je govoril dolgo in prigovarjal Čehi skorej prosé, naj grejo v državni zbor, to vendar vse ni nič pomagalo, Čehi so vsi stali kot skala in glasovali samo za adreso. Ko je bilo glasovanje končano, je deželni maršal oznanil, da je deželni zbor na nedoločen čas odpuščen, in da se bode še le tedaj zopet sklical, kader bode to cesar posebno zaukazal.

Ustavoverneži so tedaj dosegli vse, kar so želeli, česki zbor je odložen in neposredne volitve so razpisane, zdaj jim ostanejo samo te želje, namreč, da se česki zbor popolnoma razpusti in da odstopi sedajno ministerstvo in se sestavi ustavoverno. Ali pa bodo tudi to dosegli? Mislimo, ne! in

*) Ali srenjsko predstojništvo v Središču takemu ponočnemu rogoviljenju res ne more v okom priti in skrbeti za ponočni mir onih, ki tudi velike srenjske priklade plačujejo? Vredn.

če to dosegnejo, ne bo s tim nobena opozicija potrta, temoč, bode še vse močnejša postala in enkrat bode vendar vlada tudi poslušala pravičnejše tirjatve drugih narodov v Avstriji, ne pa samo tirjatve Nemcev.

Iz Nemčije še tudi prihajajo prav gosti glasi, ki kažejo veliko simpatijo za nesrečni narod francoski, in posebno se kaže velika nevolja po Nemčiji zastran tega, da je skoraj očitno, da bode še vojska trajala delj časa, in da bodo ubogi vojaki tudi od mraza mnogo trpeli. Vse že želi konec te nesrečne vojske, samo trdoglavnega in ošabnega kralja ne ganejo vse velike nesreče, tisoč in tisoč rodovin njegovega kraljestva. Sploh je tudi že prodrla nevolja, da Prusi vojujejo vandalično. Kdo bo še veroval odsibdob v nemški poklic: pravico, človečnost, napredek nositi v druge narode. Vojska prinese res silo, to je vendar že več kakor sila, ako se zavoljo enega preognjenega nepremišljenca, ki nemškega vojaka poškodejuje, vsi ljudje, ki so v tisti hiši postreljajo in povesijo in vsa vas zažge. In da se tako strašno grdo godi, pišejo nemški časniki sami.

Berolinski časniki pa že delajo veliko zedinjeno Nemčijo in pravijo, da vodstvo cele Nemčije v vsem (vojaško in diplomatično) morajo vsakako imeti Prusi, in nositelj nemške centralne oblasti se ne sme več imenovati predsednik, temuč cesar ali vsaj nemški kralj. — Če le ne bodo napravili računa brez krčmarja.

Iz Francoske. Favre in njegova stranka bi rada sklenola mir in bi rada že Prusom odstopila tudi nekoliko od svoje dežele, temu se vendar zoperstavlja druga stranka, ktera ima Rocheforta na čelu, ktera hoče vojsko nadaljevati po vsaki ceni. Prejšnji Štrasburški poveljnik Ubrieh svetuje tudi mir. Centralna francoska vlada je zopet odložila volitve za konstituanto. Vzrokov vlada ni povedala.

Gambeta je pobalonu prišel srečno v Tours, in se je taki pogovarjal s provizorično vlado. Govoril je poldrugo uro jako navdušeno in je med drugimi tudi rekel, da bode pariška vlada prinesla v kratkem neko prav zanimivo proklamacijo. Tudi Garibaldi je te dni prišel v Tours in je bil slovesno sprejet.

Iz Rima se piše, da je papež poslal okrožnico na vse katoliške vlade, da bi se soperstavile ropu njegove dežele, in mu jo spet povrnole.

Iz Brusella se piše, da se po Belgiji zlo rogovili da bi se Napoleon spet spravil na francoski prestol, in da se tudi Rusija (?) in Avstrija za to potegujete.

V Dalmaciji so se kmeti in vojaki krvavo pretepali.

Novičar.

(Izvažanje žita.) Iz Amerike so prišli gotovi glasi, da je tamo letos žito zlo obilno obrodilo in računni se, da se bode dobilo 700 milijonov vaganov žita, ker se pa doma samo potrebuje 200 milijonov, tedaj je za izvažanje pripravljeno 500 milijonov. Tudi v južni Ruski je žito zlo obrodilo in ga je že mnogo za izvažanje nakupčenega. Ako se še pri vsem tem premisli, se je v Ogerski zastran slabega vremena malo in slabega žita dobilo, posebno v onih krajih, ki so zastran dobrega žita na glasu (Banat), se lahko verje glasu, kteri gre, da se bodo letos iz Avstrije in Ogerske malo žita izvažalo in sicer mnogo manje, kakor se rajta.

(Prebivalcev) je po zadnjem številjenju leta 1869 v avstrijsko-ogerski državi 35.443,592 duš in sicer 17.797,610 moškega, 18.145,982 pa ženskega spola. Od tega jih spada na dežele zastopane v državnem zboru 20.420,041, na ogerske dežele 14.326,364 in na vojaško granico 1.197,187. V celej državi živi tedaj na □ milji 3298, a v Cislajtaciji 3881 duš memo 2837 duš v Translajtaciji. Najbolj redkoma živé ljudje na Koroškem, Tirolskem in Solnograškem, kjer jih še 2000 ni na □ milji. Gledé spolov je najbolj zanimiva vojaška granica, ker je tam 606,681 moških a le 590,506 žensk tedaj se krasni spol zelo obrajta. — Dežele, po kterih stanujemo Slovenci, štejejo: Štajarska 1.131,309, Koroška 336,400, Kranjska 463,273 in Primorsko 583,535 prebivalcev. Od leta 1857, ko je bilo predzadnje številjenje, se je tedaj pomnožila Štajarska za 74,536, Koroška za 3,944, Kranjska za 11,332 in Primorsko za 6245.

(Lep gotiški altar) je bil pred kratkim postavljen v podružnici sv. Martina, županije št. kancijanske na Koroškem. Na altarju stoji velik križ, na kterem je umetno zrezana podoba Kristusa v natorni velikosti, na podnožju

križa stoji podoba sv. Martina 6 čevljev visoka, ktera je posebno lepo in celo korektno napravljena, na strani križa klečita moleča angelja, skoraj tudi v natorni velikosti in tudi ta sta ravno tako izvrstno napravljena. Celi altar je popolnoma korektno sestavljen in tako umetno barvan, da se vidi, kakor da bi bil iz kamna. Ta prav lep gotiški altar je napravil Moric Hölzel, rojen Čeh, akademiški podobar v Mariboru, in je s tem pokazal, da je res v tem umetnik.

(102 končni obravnavi) ste že bile zastran razžalenja Njih Veličanstva to leto pri sodnji v Pragi. Obtoženih 60 je bilo kaznovanih z večmesečno ječo, med temi je tudi 5 katoliških duhovnikov; eden je tudi kaznovan z 3 letno ječo, drugi so spoznani za nedolžne.

(50 milijonov goldinarjev) namerjava naša vlada spet na posodo vzeti in sicer tako, da izda obligacije, kakor jih je že enkrat izdala po 100 gold., ki pa se bodo kupili po 80 gold. in obresti prinašali 5 procentov. S temi obligacijami bode potem lahko vsak davke plačeval, zato se to posojilo imenuje davkarsko.

(Izložba vrtnarskega društva na strelišču v Ljubljani) je res vredna, da se pogleda. Obsega sadje, zelenjadi in druge vrtnice in poljske pridelke, tudi vrtnarskega orodja se mnogo tamo nahaja, med kterim je posebno zanimiva mašinitca, ktera sadje lupi, ki jo je razstavil g. Lasnik. Tudi obila zbirka sadja, iz papirja umetno narejenega, je ogleda vredna. To sadje je tako podobno napravljeno, da bi človek mislil, da je pravo. Take podobe sadja bi dobre bile za poduk v šolah. Vsa razstava je prav okusno urejena in kaže dosti jasno, da večletno prizadevanje kmetijske družbe ni bilo brez vspeha.

(Imenovanja.) Ivan Macun, čast. naš rojak, dozdej kr. profesor v Zagrebu je imenovan za c. k. profesorja na I. državni gimnaziji v Gradeu, tje tudi pride prof. Krop iz Maribora in prof. J. Lukas iz Celja. M. Velenčak, dosedajni provizorični učitelj pa je imenovan za pravega učitelja na c. k. viši realki v Gorici.

(Karageorgeviča Aleksandra) ki je bil obtožen zaradi sokrivnosti ubojstva srbskega kneza Mihajla, in njegova sobotženca Stankoviča in Trifkoviča, je sodnja v Peštu zaradi pomankanja dokazov spoznala za nekriive.

(Hvaležno mesto.) Gosp. deželni odbornik M. Herman je preteklo nedeljo bil v Ptujju, po noči so mu tamošni prebivalci napravili mačkino muziko, in se mu morebiti s tim zahvalili za to, da jim je spravil realno gimnazijo. — Več o tem prihodnjich. —

Tržna cena pretekli teden.	V Varaž. dinu		V Mariboru		V Celju		V Ptujju	
	fl.	k.	fl.	z.	fl.	k.	fl.	k.
Pšenice vagan (drevenka)	4	37	4	65	5	20	4	40
Rži	3	65	3	65	4	—	3	80
Ječmena "	3	—	3	20	3	50	3	80
Ovsa "	2	5	1	70	2	30	2	—
Turšice (koruze) vagan	2	80	4	—	3	40	3	60
Ajde "	3	25	2	80	3	50	2	70
Prosa "	3	50	2	80	3	50	2	50
Krompirja "	1	25	1	20	1	30	1	—
Govedine funt	—	20	—	27	—	26	—	26
Teletnine	—	24	—	28	—	26	—	28
Svinjetine črsteve funt	—	30	—	27	—	26	—	26
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	9	—	10	50	8	50	11	50
" 18" "	—	—	6	—	0	—	—	—
" 36" mehkih "	4	—	—	—	6	20	8	50
" 18" "	—	—	4	60	—	—	—	—
Oglenja iz trdega lesa vagan	—	80	—	60	—	50	—	80
" " mehkega " "	—	50	—	50	—	45	—	70
Sena cent	1	30	1	60	1	70	2	—
Slame cent v šopah	1	20	1	50	1	—	1	80
" " za steljo	1	—	1	—	0	70	1	15
Slanine (špeha) cent	42	—	42	—	40	—	38	—
Jajec pet za	—	10	—	10	—	10	—	10

Napoleondor velja 9 fl. 92 kr. a. v.

Ažijo srebra 122.—

Narodno drž. posojilo 66.20.

Loterijne srečke.

V Gradeu 8. oktobra 1870: **15 75 24 76 85**

Prihodno srečkanje je 22. oktobra 1870.